

تحصيل علوم و فنون نافعه به عالم انسانی

حضرت بهاء الله:

۱ - " يا أهل البهَاء قد وجب على كلِّ واحد منكم الاشتغال بأمر من الأمور من الصَّنَائِع والافتراء ومثالها وجعلنا اشتغالكم بما نفس العبادة لله الحقّ تفكّروا يا قوم في رحمة الله وألطفه ثمّ اشكروه في العشيّ والإشراق ❁ لا تضيّعوا أوقانكم بالبطالة والكسالة واشتغلوا بما ينتفع به أنفسكم وأنفس غيركم كذلك قضي الأمر في هذا اللّوح الّذي لاحت من أفضه شمس الحكمة والتّبيان ❁ أبغض التّاس عند الله من يقعد ويطلب تمسّكوا بجبل الأسباب متوكّلين على الله مسبّب الأسباب " (كتاب اقدس - بند ۳۳)

۲ - " كتب على كلِّ أب تربية ابنه وبنته بالعلم والخطّ ودونهما عمّا حدّد في اللّوح والّذي ترك ما أمر به فلائمنا أن يأخذوا منه ما يكون لازما لتربيتهما إن كان غنياً وإلّا يرجع إلى بيت العدل إنّا جعلناه مأوى الفقراء والمساكين " (كتاب اقدس - بند ۴۸)

۳ - " قد عفا الله عنكم ما نزل في البيان من محو الكتب وأذناكم بأن تقرئوا من العلوم ما ينفعكم لا ما ينتهي إلى المجادلة في الكلام هذا خير لكم إن أنتم من العارفين " (كتاب اقدس - بند ۷۷)

۴ - " أصل كلّ العلوم هو عرفان الله جلّ جلاله وهذا لن يحقّق إلّا بعرفان مظهر نفسه " (لوح أصل كلّ الخير)

۵ - " اجتنبوا التّكاهل والتّكاسل وتمسّكوا بما ينتفع به العالم من الصّغير والكبير والشّيوخ والأرامل ... أفرغوا جهدكم ليظهر منكم الصّنائع والأمور الّتي بها ينتفع كلّ صغير وكبير " (لوح الحكمة)

۶ - " بشارت يازدهم تحصيل علوم و فنون از هر قبيل جائز ولكن علمي كه نافع است و سبب و علّت ترقيّ عباد است كذلك قضي الأمر من لدن أمر حكيم " (لوح مبارك بشارات - ص ۱۳ مجموعه ای از الواح جمال اقدس ايجي)

۷ - " حضرت موجود ميفرمايد علمای عصر بايد ناس را در تحصيل علوم نافعه امر نمايند تا خود و اهل عالم از آن منتفع گردند علمي كه از لفظ ابتداء و بلفظ منتهی گردد مفيد نبوده و نخواهد بود اكثری از حكماي ايران عمرها بدرس حكمت مشغولند و عاقبت حاصل آن جز الفاظي نبوده و نيست " (لوح مبارك مقصود ص ۱۰۲ الواح جمال ايجي)

۸ - " ... علمي كه اثر و ثمر از آن ظاهر و سبب راحت و آسايش عباد است عند الله مقبول بوده و هست " (ص ۱۵ لوح مبارك خطاب بشيخ محمد تقی نجفی ط ۱۱۹ بدیع)

۹ - " در این ظهور اعظم کلّ باید بعلم و حکم ظاهر شوید " (ص ۳۰۵ ج ۳ امر و خلق)

۱۰ - " براستی میگویم هر آنچه از نادانی بکاهد و بر دانائی بیفزاید او پسندیده آفریننده بوده و هست " (ص ۸ دریای دانش)

۱۱ - " فی الحقیقه کنز حقیقی برای انسان علم اوست و اوست علّت عزّت و نعمت و فرح و نشاط و بهجت و انبساط طوبی لمن تمسک به وویل للغافلین " (ص ۳۰۵ ج ۳ امر و خلق)

۱۲ - " در تحصیل کمالات ظاهره و باطنه جهد بلیغ نمائید چه که ثمره سدره انسانی کمالات ظاهریّه و باطنیّه بوده انسان بی علم و هنر محبوب نه . مثل اشجار بی ثمر بوده و خواهد بود لذا لازم که بقدر وسع سدره وجود را به اثمار علم و عرفان و معانی و بیان مزین نمائید " (ص ۳۰۷ ج ۳ امر و خلق)

۱۳ - " اگر نفسی الیوم بجمیع علوم ارض احاطه نماید و در کلمه بلی توقّف کند لدی الحقّ مذکور نه و از اجهل ناس محسوب چه مقصود از علوم ، عرفان حقّ بوده . هر نفسی از این طراز امنع اقدس ممنوع ماند از میتین در الواح مسطور " (ص ۱۱۱ مجموعه اقتدارات)

۱۴ - " تجلّی سوم علوم و فنون و صنایع است . علم بمنزله جناح است از برای وجود و مرقآتست از برای صعود . تحصیلش بر کلّ لازم ولکن علمی که اهل ارض از آن منتفع شوند نه علمی که بحرف ابتداء شود و بحرف منتهی گردد . صاحبان علوم و صنایع را حقّ عظیم است بر اهل عالم یشهد بذلک أمّ البیان فی المآب نعیمًا للسامعین . فی الحقیقه کنز حقیقی از برای انسان علم اوست و اوست علّت عزّت و نعمت و فرح و نشاط و بهجت و انبساط کذلک نطق لسان العظمة فی هذا السجن العظیم " (لوح مبارک تجلیات - ص ۲۸ مجموعه ای از الواح جمال اقدس ابھی)

حضرت عبدالبهاء:

۱ - " در این دور بدیع بعد از عرفان حقّ منیع ، اعظم فضائل عالم انسانی تحصیل علوم و فنون مادی و ادبی است لهذا باید احبّای الهی در تحصیل سعی بلیغ نمایند ولی اسّ اعظم تحصیل تحسین اخلاق است " (ص ۳۳۲ ج ۳ امر و خلق)

۲ - " در این دور بدیع اساس متین تمهید تعلیم و فنون و معارف است و به نصّ صریح باید جمیع اطفال بقدر لزوم تحصیل فنون نمایند لهذا باید در هر شهری و قریه ای مدارس و مکاتب تأسیس گردد و جمیع اطفال بقدر لزوم در تحصیل بکوشند لهذا هر نفسی که انفاقی در این مورد نماید شبهه ای نیست که مقبول درگاه احدیت شود و مورد تحسین و تمجید ملأ اعلی گردد "

(ص ۳۳۲ ج ۳ امر و خلق)

۳ - " الیوم احبای الہی را فرض و واجب است کہ اطفال را بہ قرائت و کتابت و تعلیم و دانش و ادراک تربیت نمایند تا آنکہ روز بروز در جمیع مراتب ترقی کنند " (ص ۳۲۹ ج ۳ امر و خلق)

۴ - " اسّ اساس سیّات نادانی و جهالت است لهذا باید باسباب بصیرت و دانائی تشبّث نمود ... " (ص ۱۳۲ ج منتخباتی از مکاتیب ط آمریکا)

۵ - " آیا انصاف است کہ کسی بر زبان راند کہ دین مخالف آئین معارف و علوم است استغفر اللہ من ذلک . عنقریب خواهید دید کہ بھائیان در جمیع علوم و فنون سر حلقہ دانایان گردند و کوس علم و دانش را در اوج اعلیٰ زند . مرکز اکتشافات عظیمہ شوند و مصدر اختراعات نامتناہی گردند و لیس ہذا علی اللہ بعزیز و علیکم البہاء الأبی ع " (ص ۱۱۲ ج ۲ مکاتیب حضرت عبدالبہاء)

۶ - " علم اعظم منقبت عالم انسانست . علم سبب کشف حقائق است ولی علم بر دو قسم است علوم مادّیہ و علوم الہیہ . علوم مادّیہ کشف اسرار طبیعت کند علوم الہیہ کشف اسرار حقیقت نماید . عالم انسانی باید تحصیل ہر دو علم کند اکتفای بہ یک علم ننماید . زیرا هیچ پرنده ای بہ جناح واحد پرواز نکند باید بہ دو بال پرواز نماید یک بال علوم مادّیہ و یک بال علوم الہیہ این علم از عالم طبیعت و آن علم از ماوراء الطبیعہ . این علم ناسوتی آن علم لاهوتی . مقصود از علم لاهوتی کشف اسرار الہی است ادراک حقائق معنوی است فہم حکمت بالغہ الہی است کشف حقیقت ادیان رحمانی است و ادراک اساس شریعت اللہ است " (ص ۴ - ۸۳ قسمت دوم مجموعہ خطابات حضرت عبدالبہاء)

۷ - " الیوم نشر علوم نافعہ و اکتشاف اسرار مادّیہ کائنات و ترویج فنون مفیدہ و تربیت اطفال از اعظم مواہب حضرت ذوالجلال شمرده میشود " (ص ۴۹ ج ۴ مکاتیب حضرت عبدالبہاء)

۸ - " آنچه از مسائل فنیہ و افکار فلاسفہ مخالف نصّ صریح کتاب است آن نقص در فنون و علوم است نہ در حقائق و معانی مستنبطہ از جمال معلوم " (ص ۱۰۸ ج ۲ مکاتیب حضرت عبدالبہاء)

حضرت ولی امر الله:

۱ - " هر طفلی من دون استثناء باید از صغیر سنّ علم قرائت و کتابت را کاملاً تحصیل نماید و بحسب میل و رغبت بقدر استعداد و استطاعت خویش در اکتساب علوم عالیّه و فنون نافعّه و لغات مختلفه و حرف و صنایع موجوده همت و سعی موفور مبذول نماید " (ص ۲۳۲ ج ۱ توقیعات مبارکه ۲۶ - ۱۹۲۲)

۲ - " ... در هر قریه و قصبه و بلده ای از کافّه ایالات و ولایات تمهیدات اولیّه از برای تأسیس معاهد علمیّه و ادبیّه و دینیّه مجری گردد و اطفال بهائی من دون استثناء مبادی قرائت و کتابت را بیاموزند و بآداب و رسوم و شعائر و احکام منصوصه کتاب الله مأنوس و آشنا گردند و در علوم و مبادی و فنون عصریّه و اخلاق حمیده رکبیه و آداب و شعائر بهائیّه چنان ممتاز از سایرین گردند که عموم طوائف از اسلام و زردشتی و مسیحی و کلیمی و طبیعی اطفال خویش را بطیب خاطر و رغبت تمام در آن معاهد عالیّه بهائیّه گذارند و بدست مرّیان بهائی سپارند " (ص ۹ - ۱۱۸ ج ۲ توقیعات مبارکه - ۳۹ - ۱۹۲۷)

بیت العدل:

۱ - " بر رجال و نساء واجب شده که به کسب و حرفه‌ای اشتغال ورزند . جمال اقدس ابھی می فرمایند : و جعلنا اشتغالکم بما نفس العبادة لله الحق . اهمیت روحانی و عملی این حکم و مسئولیت متقابل فرد و جامعه برای اجرای این امر در توقیعی که حسب الامر حضرت ولیّ امرالله تحریر یافته چنین بیان گردیده است : راجع به دستور حضرت بهاءالله در باره اینکه اجنباء به شغلی از اشغال مشغول شوند، تعلیم مبارک در این مورد بسیار مؤکّد است ، به خصوص بیان مبارک در کتاب مستطاب اقدس در این باره صریحاً می رساند که نفوس مهمله که تمایل به کار ندارند در بساط نظم بدیع الهی محبوب و مقبول نیستند . بر اساس این حکم محکم ، حضرت بهاءالله می فرمایند که تکدی نه تنها مذموم است بلکه باید به کلی از صفحه روزگار محو گردد . کسانی که زمام تشکیلات جامعه را در دست دارند موظّفند وسائلی فراهم کنند تا هر فردی از افراد فرصت یابد و به کسب حرفه و صنعتی نائل شود . و همچنین باید تدابیری اتخاذ کنند تا این استعداد و کاردانی ، هم بخاطر ترویج نفس حرفه و هم به خاطر امرار معاش آن فرد ، به کار رود . بر هر فردی از افراد ، ولو هر قدر دچار موانع و محدودیت باشد ، واجب است به کار و پیشه‌ای اشتغال ورزد ، چون کار ، علی الخصوص وقتی با یتّ خدمت همراه باشد ، به موجب تعلیم حضرت بهاءالله نوعی عبادت است . کار نه تنها متضمّن فایده عمومی است ، بلکه بنفسه دارای قدر و منزلتی مخصوص است . زیرا موجب تقرب ما به درگاه الهی است و سبب می گردد که مقصد الهی را برای حیات خود در این عالم بخت ادراک نمائیم . بنا بر این واضح است ثروتی که از راه ارث به دست آید هیچ کس را از کار روزانه معاف نمی نماید . (ترجمه) حضرت عبدالبهاء در یکی از الواح مبارکه می فرمایند : اگر نفسی عاجز باشد یا به فقر شدید افتد و چاره‌ای نتواند اغنیاء یا وکلاء باید چیزی مبلغی در هر ماهی از برای او معین کنند تا با او گذران کند ... مقصد از وکلاء وکلای ملت است که اعضای بیت عدل باشد . (به یادداشت شماره ۱۶۲ در باره تکدی نیز مراجعه شود .)

در مورد این حکم از بیت العدل اعظم سؤال شده است که آیا علاوه بر شوهر ، همسر او نیز ملزم است که برای امرار معاش به کاری مشغول شود . در جواب چنین توضیح داده‌اند که به موجب امر حضرت بهاءالله اجنباء باید به کاری اشتغال ورزند که نفعش

متوجه خود آن نفوس و سایرین گردد و اداره منزل و تأمین صفای خانواده از کارهای بسیار محترم و پر مسئولیتی است که اهمیت اساسی برای جامعه دارد. حضرت ولیّ امرالله در توقیعی که حسب الامر مبارک صادر شده در باره سنّ تقاعد از کار می فرماید : این موضوعی است که بیت العدل اعظم باید در باره آن قراری دهند چون در این مورد هیچ دستور العملی در کتاب اقدس نازل نشده است. (ترجمه) " (کتاب اقدس - شرح ۵۶)

۲ - " کسب علوم و تحصیل صنایع و فنون در آثار مبارکه بر کل فرض گردیده و به اهل بهاء توصیه شده که اهل دانش و هنر را محترم شمارند و از کسب علمی که صرفاً به مشاجره و جرّ و بحثهای بیهوده انجامد پرهیز نمایند. حضرت بهاءالله در الواح مبارکه اهل بهاء را تشویق فرموده‌اند که به تحصیل علوم و فنون نافع‌ای اشتغال ورزند که سبب و علت ترقّی عباد است و نیز آنان را انداز فرموده‌اند که از علمی که به حرف ابتدا شود و به حرف منتهی گردد، و تحصیلش به مجادله در کلام انجامد احتراز جویند. حضرت ولیّ امرالله در توقیعی که حسب الامر مبارک صادر شده علمی را که از حرف ابتدا و به حرف منتهی گردد به بحث و موشکافی‌های بی ثمر در مجرّادات و فرضیّات توصیف فرموده‌اند. در توقیعی دیگر می فرمایند که مقصد حضرت بهاءالله از چنین علوم در وهله اولی آن گونه رسائل و تفسیرات مربوط به علوم دینی و الهیّات است که بجای آنکه مددی در نیل به حقیقت باشد باری سنگین بر ذهن انسان می نهد " (کتاب اقدس - شرح ۱۱۰)